

University of Groningen

Problemi dell'accordo del participio passato nell'italiano moderno

Brinker, Jacobus Harmannus

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1984

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Brinker, J. H. (1984). Problemi dell'accordo del participio passato nell'italiano moderno. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

De kongruentie van het verleden deelwoord in het moderne Italiaans

In deze studie stellen we ons tot doel vanuit een funktionele benadering een beschrijving en verklaring te geven van het verschijnsel van de kongruentie van het verleden deelwoord in het moderne Italiaans. Dit houdt in dat we op basis van nieuw materiaal en nieuwe inzichten niet alleen trachten meer licht te werpen op een deel van de interne structuur van de Italiaanse taal maar ook de externe funksionaliteit van het in beschouwing genomen verschijnsel, dat wil zeggen de rol die het vervult in het kommunikatieproces, onderzoeken.

Na een summiere inleiding van algemeen theoretische en methodologische aard lichten we op de eerste plaats de in dit werk centraal staande begrippen van 'kongruentie', 'getal' en 'grammatikaal geslacht' door, we brengen deze in samenhang met dat van 'redundantie' en pogen hun grammatikale funktie in het moderne Italiaans scherper dan tot op heden is geschied te bepalen (hoofdstuk I).

In hoofdstuk II vindt men een inventaris, met ons kritisch kommentaar, van de beschrijvingen die vanaf 1950 aan ons onderwerp van studie gewijd zijn. Hier bepalen we ons grotendeels tot de geobserveerde feiten. Ook zonder deze aan nieuw materiaal te testen kunnen we vaststellen dat geen der beschrijvingen bevredigend is. Talrijke zijn lakuneus en slechts een gering aantal gegevens komt als grammatikaal betrouwbaar en voor het vervolg van het onderzoek als bruikbaar naar voren.

Na de afbakening van ons specifieke onderzoeksterrein (hoofdstuk III) zetten we uiteen hoe we naast een corpus dat we genomen hebben uit literaire en journalistieke teksten, een op een nieuwe beschrijving gericht corpus hebben samengesteld door middel van een schriftelijke enquête onder 461 leerlingen van verschillende typen middelbare scholen in twee streken van Italië (West-Toskane en Centraal Veneto) (hoofdstuk IV).

In verband met de representatieve waarde van het uit de enquête verzamelde materiaal en vervolgens met het doel te bezien welke dialektale eigenaardigheden door interferentie mogelijkerwijs op de enquêteresultaten invloed kunnen hebben uitgeoefend hebben we in hoofdstuk V een paragraaf gewijd aan het begrip

'italiano comune' en een aan enkele verschijnselen betreffende de kongruentie van het verleden deelwoord in de dialecten van de gebieden waaruit onze informanten afkomstig zijn.

In hoofdstuk VI volgen een naar verschillende structuren geklassificeerde presentatie van de enquêteresultaten en een langs empirisch-deduktieve weg gezochte beregeling vergezeld van een explikatie van de kracht van de tendensen in de – gedifferentieerde – toepassing van de in studie genomen kongruentie. Zowel in dit hoofdstuk als in het volgende en tevens laatste (VII) wordt betoogd dat de kongruentie, afgezien van een aantal incidentele nevenfactoren, in hoge mate functioneel is, in die zin dat de aanwending ervan het duidelijke beeld vertoont op doeltreffende en economische wijze deficiënties op bepaalde punten in de spraakketen en storingen ('ruis') in de kommunikatie te kompenseren. Anders gezegd: de kongruentie tendeeft er sterk naar daar op te treden waar de deficiënties en storingen het meest waarschijnlijk zijn. Numerieke gegevens en berekeningen ondersteunen de argumenten die we ter verdediging van deze stelling aanvoeren.

Vervolgens treft men in hoofdstuk VII een paragraaf aan met diachronische beschouwingen (die overigens het strikt synchronische karakter van onze studie niet aantasten) en een andere gewijd aan de theorie van Parisi volgens welke de kongruentie van het verleden deelwoord plaats vindt of plaats kan vinden in afhankelijkheid van een zekere toestand ('stato') die door het werkwoord in bepaalde 'argumenten' van dat werkwoord wordt geïmpliceerd. We wijzen deze theorie af.

In een slotparagraaf betogen we dat ondanks verschillen, die onder andere aan de interferentie van het dialect in de Veneto toe te schrijven zijn, de overeenkomsten tussen de enquêteresultaten in Toskane enerzijds en die in de Veneto anderzijds zodanig zijn dat het materiaal als representatief kan worden beschouwd voor het 'italiano comune' (vgl. hoofdstuk V) in een zone die zich over de grenzen van de beide enquêtegebieden uitstrekt. Sterke argumenten voor een nationale en niet slechts regionale representativiteit ontbreken, doch een vergelijking van de enquêtegegevens met het niet regio-gebonden materiaal uit de onderzochte literaire en journalistieke teksten verschaft ons aanwijzingen die een nationale interpretatie aannemelijk maken, althans zeker niet uitsluiten. Gezien onze opvatting van het 'italiano comune' dienen in beide interpretaties de regels en tendensen die uit de enquête resulteren, gezien te worden als een stukje grammatika van het moderne Italiaans.